

ЗАХІДНЕ ГЕОДЕЗИЧНЕ ТОВАРИСТВО УТГК

МАТЕРІАЛИ

25-ї МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО- ТЕХНІЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ГЕОФОРУМ-2020»

1–3 квітня 2020р.,
Львів–Яворів–Брюховичі, Україна

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СПОНСОР:

група компаній
КАЙЛАС

за підтримки

ABRIS DG

EPS

Leica
Geosystems

CD
CREDO-DIALOGUE

tnt tpi

Львів
Видавництво Львівської політехніки
2020

УДК 528; 361; 332; 631
Г 35

Г 35 **Матеріали** 25-ї Міжнародної науково-технічної конференції «Геофорум-2020», присвяченої професійному свята працівників геології, геодезії і картографії України, 1–3 квітня 2020 р., Львів–Брюховичі–Яворів. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. – Режим доступу: <http://zgt.com.ua/мнтк-геофорум-3-2-2-2-2/>, вільний. – Заголовок з екрана. – Мова укр. і англ.
ISBN 978-966-941-457-1

У збірнику розміщено матеріали ювілейної Міжнародної науково-технічної конференції «**ГЕОФОРУМ-2020**» (Львів–Брюховичі–Яворів, 1–3 квітня, 2020 року).

Наведено результати досліджень з геодезії, геодинAMI, фотограмметрії, картографії, ГІС, інженерної геодезії, геодезичного моніторингу у будівництві, кадастру, землеустрою, оцінки нерухомості, військових геодезичних та GIS-технологій.

Збірник матеріалів конференції розрахований на науковців, виробничників геодезичної галузі, аспірантів і студентів старших курсів університетів.

УДК 528; 361; 332; 631

Матеріали публікуються в авторській редакції

ISBN 978-966-941-457-1

© Національний університет
«Львівська політехніка», 2020

УДК 528.4:332

ДО ПИТАННЯ РОЗРОБЛЕННЯ ЗЕМЛЕВПОРЯДНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ ЛІСОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Ничвид М.

Кафедра землевпорядкування та кадастру,
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»,
вул. Університетська, 14, Ужгород, Україна, 88000,
E-mail: mariya.nychvyd@uzhnu.edu.ua

В статті розглянуто основні проблеми та гальмівні чинники, що супроводжують розроблення землевпорядної документації щодо формування земель лісового фонду. Показано, що діюча система використання земель лісового господарства недостатньо ефективна через відсутність своєчасної та вичерпної інформації, що є основою для управління земельними ресурсами, в тому числі лісовим фондом. Зроблено висновок, що завдання можна вирішити лише при комплексному поєднанні землеустрою, державного земельного кадастру, матеріалів інвентаризації лісів та результатів моніторингу лісів.

Ключові слова: землевпорядна документація; земельна ділянка; лісовий кадастр; державний земельний кадастр; інвентаризація лісів.

Постановка проблеми

В Україні в процесі державного управління існує більше десяти кадастрів. Законодавство передбачає інформаційну взаємодію між кожним із них, проте, на сучасному етапі дану функцію неможливо повністю реалізувати. Основним джерелом відомостей для інших інформаційних систем, зокрема для Державного лісового кадастру, виступає Державний земельний кадастр, який містить ключову інформацію про просторове розміщення об'єкта, форму власності, суміжні земельні ділянки та ін. Висока вартість землевпорядних робіт, розбіжність картографічних та лісовпорядних матеріалів та інші чинники призупиняють процес наповнення останнього даними про земельні ділянки лісогосподарського призначення.

Згідно статистичних даних Державного агентства лісових ресурсів, площа земель лісового фонду становить 10,4 млн. га, з них близько 50 % внесені до Державного земельного кадастру, відомості про інші 50 % відсутні. Внаслідок чого, лівова частка земель лісового фонду являється об'єктом маніпуляцій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Нові супутникові технології внесли революційні зміни в кадастрову наземну інформаційну систему. Дані дистанційного зондування високої роздільної здатності показують високий рівень деталізації та можуть використовуватись як база для створення кадастрової карти. Поєднання ГІС та GPS відіграє вирішальну роль у розробці обстеження лісових прикордонних пунктів та складанні лісових карт [Vogiatzis, 2014]. Лісова інформаційна система представляє точну картину географічного положення лісових земель та їх меж, забезпечує відповідні, достовірні, точні та актуальні просторові лісові дані [Kumar, 2014].

У дослідженні [Hong, 2016] для підвищення ефективності виділення меж лісової зони запропонований комплексний метод поєднання БПЛА та даних ГІС, який широко використовується для просторового аналізу в області просторової інформації.

З метою удосконалення інформаційного забезпечення для розвитку біоекономіки шляхом посилення потенціалу Національної інвентаризації лісів та прогнозування динаміки лісових ресурсів у країнах Європи Україна бере участь у міжнародних програмах, зокрема у програмі Європейського Союзу «Горизонт 2020». В рамках програми проекту DIABOLO (березень 2015 – лютий 2019 рр.) значна увага приділена удосконаленню методів багатоцільової інвентаризації лісових ресурсів та застосуванню передових технологій дистанційного зондування Землі, у тому числі – для оперативної ідентифікації та моніторингу порушень стану лісів. В посібнику [Чернявський та ін., 2006] висвітлено детальні теоретичні засади та практичний досвід наближеного до природи та функціонального ведення лісового господарства. Посібник є результатом спільної інтелектуальної роботи українських та словацьких лісівників.

У праці [Чернявський та ін., 2008] піднімається тема використання геоінформаційних технологій у лісовому господарстві. Геопросторові дані дають змогу ідентифікувати географічне місце розташування і властивості природних та штучно створених об'єктів, а також їх меж на поверхні Землі. Основною перевагою використання новітніх методів є підтримання в актуальному вигляді інформації про стан лісового фонду.

Мета

Проаналізувати основні проблеми управління землями лісогосподарського призначення на прикладі Закарпатської області та

дослідити основні гальмівні чинники внесення земель лісового фонду до Державного земельного кадастру.

Виклад основного матеріалу дослідження

В Україні роботи з «лісового кадастру» та «земельного кадастру» виконуються різними установами та з використанням різних технічних стандартів (виготовлення карт).

Відповідно до ЗКУ [Земельний кодекс України, 2001] формування земельної ділянки передбачає визначення її площі, меж та внесення інформації про неї до Державного земельного кадастру. Ця інформація представляється на кадастрових планах та проектах, за якими здійснюється організація і встановлення меж територій лісгосподарського призначення.

Лісовий кадастр ведеться Держліс-агентством. Формування та надання лісової ділянки в постійне користування здійснюється за матеріалами лісовпорядкування, інвентаризації, обстежень та обліку лісів окремо по власниках лісів і постійних лісокористувачах. При цьому здійснюється підготовка проектної документації про місцезнаходження, межі, площі та інші кількісні та якісні характеристики лісових ділянок [Лісовий кодекс України, 1994].

Технологічно процедура внесення до державного земельного кадастру відомостей про лісові ділянки ідентична процедурі обліку будь-якої іншої категорії земель: необхідно визначити межі лісової ділянки відповідно до земельного законодавства і розробити необхідну землевпорядну документацію [Ничвид, 2018]. До періоду виготовлення землевпорядної документації межі лісових ділянок відображені тільки в картографічних матеріалах, які базуються на матеріалах лісовпорядкування, згідно пункту 5 розділу VIII "Прикінцеві положення" Лісового кодексу України, які часто проводяться в терміни, що перевищують нормативи поновлення та уточнення таких матеріалів без урахування відомостей землеустрою.

Останній державний облік лісів в Україні відбувся в 2010 році, і відтоді його не проводили, тобто лісгосподарські підприємства використовують планово-картографічні матеріали лісовпорядкування та таксаційні описи земельних ділянок лісового фонду 2005-2011 рр. Через неналежний стан оформлення постійними лісокористувачами прав на земельні ділянки з 2011 року за рішеннями судів постійні лісокористувачі були позбавлені майже 7 тис. га лісгосподарських земель [Рахункова палата, 2020]. Для проведення землевпорядних робіт та розроблення необхідної документації пот-

рібні чималі фінансові кошти, тому лісгосподарські підприємства не зацікавлені у реєстрації земельних ділянок.

Однак, матеріали лісовпорядкування не прив'язані до системи координат, в якій ведеться державний земельний кадастр, що призвело до зміщення розташування меж ділянок і наявної невідповідності меж земель лісового фонду за матеріалами лісовпорядкування та відомостями земельного кадастру.

Крім того, в матеріалах лісовпорядкування не враховано адміністративно-територіальний устрій та кадастрове зонування. Як наслідок, лісова земельна ділянка повністю або частково може бути розташована в межах (або за межами) населеного пункту або в двох (і більше) кадастрових кварталах. На землях лісового фонду в силу об'єктивних причин розташовується чимала кількість лінійних об'єктів (ліній електропередач, магістральних трубопроводів), що також не враховано в лісовпорядкуванні. Не узгоджені відомості лісового та водного кадастрів. Все це призводить до дублювання інформації про лісові ділянки.

Наприклад, на рис. 1а представлена земельна ділянка, що знаходиться у 14 лісовому кварталі і обліковується з площею 38,0 га, за даними державного акту та результатами кадастрового знімання площа ділянки склала 37,0000 га (рис. 1б).

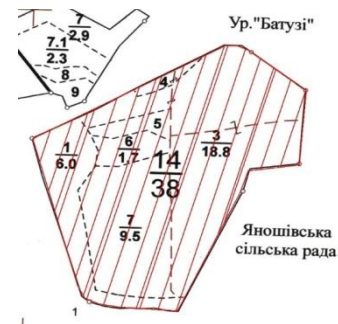

Рис. 1а Викопіювання з матеріалів лісовпорядкування 2011 р.

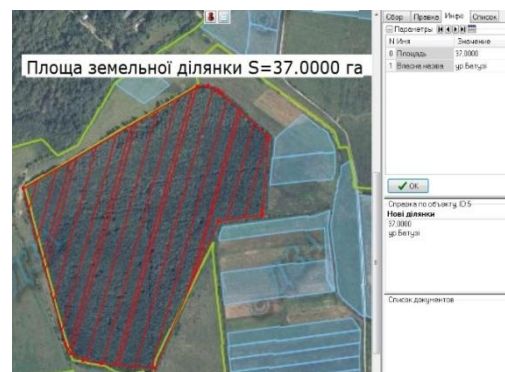

Рис. 1б Викопіювання з кадастрової карти за результатами польових вимірювань [Технічна документація, 2019]

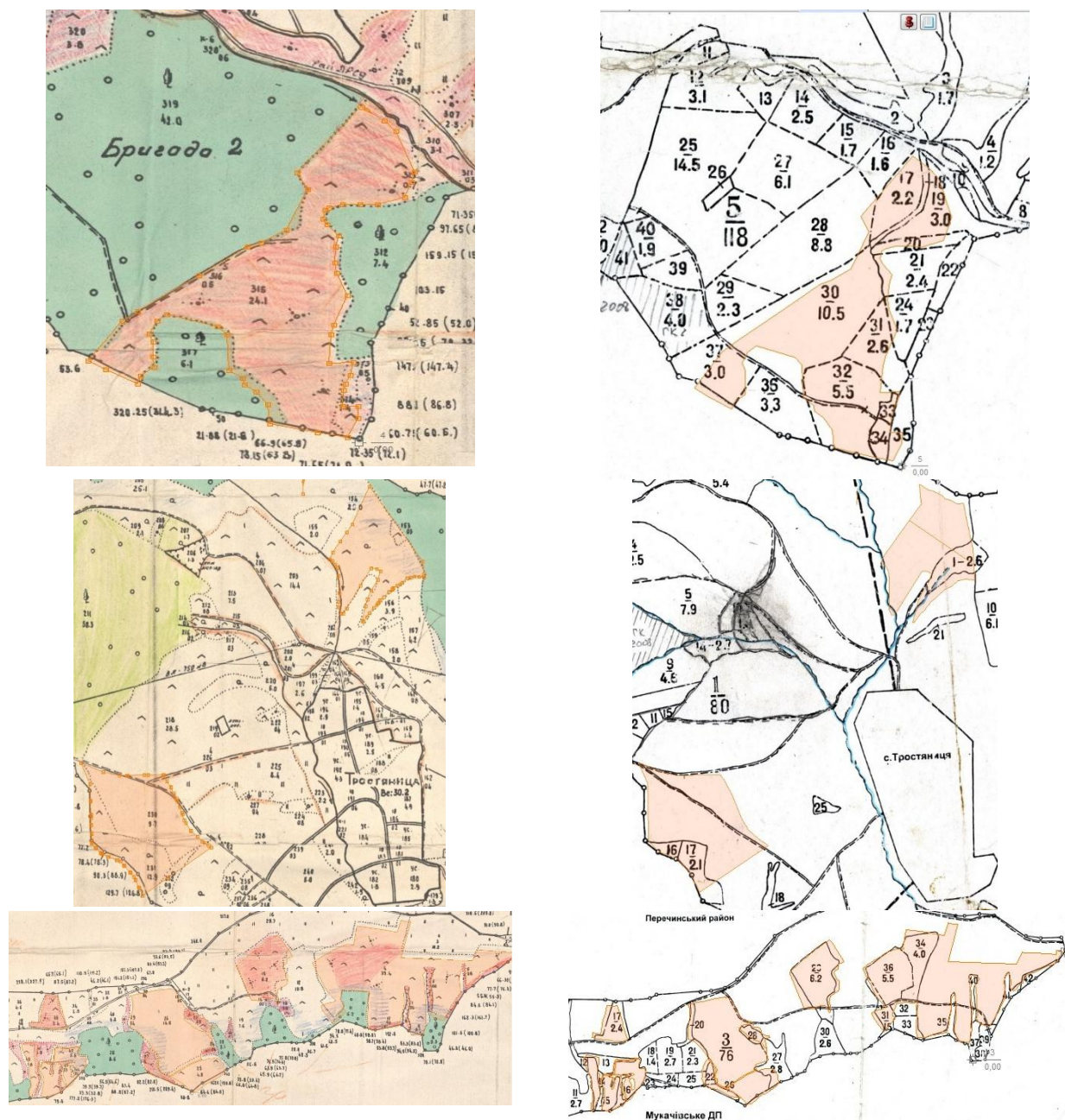

Рис. 2 Пайові землі на плані інвентаризації земель лісового фонду 2001 р. (зліва) та на матеріалах лісовпорядкування 2005 р. (справа) [Технічна документація, 2019]

Також під час виготовлення матеріалів лісовпорядкування не було враховано дані земельного кадастру щодо сільськогосподарських земель (пайв). Це відображено на рис. 2, де оранжевим кольором відображено пайові землі на матеріалах лісовпорядкування та на плані інвентаризації земель лісового фонду відповідно.

Однак, кадастрові дані теж не позбавлені всіх цих недоліків. Частина забудови 80-их та пізніших років ввійшла до деяких державних актів, які посвідчують право постійного користування землею для ведення лісового та мисливського господарств 1995-1997 рр, що призводить до трудно-

щів при передачі земельних ділянок громадянам у власність, особливо для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель та споруд.

Вкрай важливо, щоб кадастрові роботи проводилися з використанням сучасних технологій з метою визначення чітких меж лісових ділянок. У наші дні необхідно, щоб зусилля в цьому напрямку були спрямовані на інформаційні та географічні інформаційні системи.

Поєднання всіх картографічних матеріалів різної точності і достовірності дає можливість

аналізувати і уточнювати місцеположення меж. Але з повною упевненістю можна робити це тільки при проведенні польових вимірювань. Тому, геодезичні відомості про межі раніше встановлених земельних ділянок стають лише основою для складання планів лісових ділянок.

Необхідною умовою збереження і розвитку лісових багатств в глобальному масштабі на всій території країни і на рівні міста/села є забезпечення охорони меж лісів. Такий захист має бути забезпечений шляхом використання відповідного маркування на землі та розроблення необхідних документів. Стійкість охорони лісу може бути реалізована тільки в тому випадку, якщо такі документи складаються відповідно до вимог кадастрового знімання.

Висновки

Базовою основою проведення лісовпорядних робіт є розроблення земельпорядної документації щодо формування територій земель лісогосподарського призначення. Під час розроблення земельпорядної документації земель лісогосподарського призначення були виявлені наступні проблеми:

- розташування меж земель лісового фонду за даними лісового кадастру (матеріалами лісовпорядкування) не узгодженні з відомостями державного земельного кадастру;

- існує невідповідність площ земель лісового фонду за даними лісового кадастру (матеріалами лісовпорядкування), відомостями ДЗК і площ полігонів;

- незавершене формування автоматизованої системи ведення державного земельного кадастру.

Для уникнення типових помилок необхідно:

- привести до єдиної системи лісовий та земельний кадастри для забезпечення можливості накладання, зіставлення і доповнення топологічних і атрибутивних даних;

- провести інвентаризацію земель лісового фонду, яка передбачає актуалізацію лісових карт, вдосконалення нормативно-правової бази в області обліку земель лісового фонду

- забезпечити реєстрацію права власності на землі лісового фонду;

- однозначно визначити розташування меж (земельних) ділянок лісового фонду;

- створити основи для подальшого надання лісових ділянок під різні види користування, а також залучення лісових ділянок в економічні відносини.

Наприкінці 2019 р. аерогеодезичним підприємством було проведено аерофотознімання земель лісового фонду у Закарпатській області з метою виготовлення ортофотопланів масштабу 1:10000 для

розроблення нових матеріалів лісовпорядкування та таксаційних описів. Станом на березень 2020 року лише 20-25% земель лісового фонду внесені до бази Державного земельного кадастру.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Лісовий кодекс України від 21.01.1994 №3853-ХІІ;
Земельний кодекс України від 25.01.2001 №2768;
Ничвид М.Р. Особливості внесення земельних ділянок лісогосподарського призначення до державного земельного кадастру / Ничвид М.Р., Курта В.В. // 36. Матеріалів міжнародної науково-технічної конференції молодих вчених "GeoTerrace-2018": Видавництво Львівської політехніки. – 2018;
Рахункова палата. – Режим доступу: <https://tr.gov.ua/PressCenter/News/?id=79>;
Технічна документація із землеустрою щодо встановлення меж ділянок лісового фонду, ДП «Закарпатгеодезцентр», м.Мукачево, 2017-2019.
Чернявський М. В., Швіттер Р., Ковалишин Р.В. та ін. Наближене до природи лісівництво в Українських Карпатах. – Львів: ЛА Піраміда, 2006. – 88 с.;
Чернявський М.В. Порадник карпатського лісівника / Чернявський М.В., Парпан В.І., та ін. – Івано-Франківськ: Фоліант, 2008, – 368 с.
Hong S.-E. Boundary Line Extraction of Forest Land for Cadastral Resurvey Using UAV and GIS. – *Indian Journal of Science and Technology*, DOI: 10.17485/ijst/2016/v9i41/103952, 2016;
Vogiatzis M. A forest lands information system in support of sustainable management and use of forests. – Режим доступу: <https://docplayer.net/6583965-A-forest-lands-information-system-in-support-of-sustainable-management-and-use-of-forests.html>;
Kumar M., Singh S., Attri P. and others GIS BASED CADASTRAL LEVEL FOREST INFORMATION SYSTEM USING WORLD VIEW-II DATA IN BIR HISAR. – Режим доступу: <https://www.researchgate.net/publication/284452060>.

ON THE ISSUE OF DEVELOPING THE LAND MANAGEMENT DOCUMENTATION FOR FOREST LANDS

Nychvyd M.

The article considers the main problems and inhibitory factors that accompany the development of land management documentation for the formation of forest land. It is concluded that the problem can be solved only with a complex combination of land management, state land cadastre, inventory materials and forest monitoring results.

Key words: land management documentation; land parcel; forest cadastre; state land cadastre; forest inventory